

Gevolgen vergrijzing onderschat

Dat Nederland een forse vergrijzinggolf te wachten staat, mag zo langzamerhand bekend zijn. Een onderzoek onder bijna 1.100 werkgevers door HR- adviesbureau Mercer en Centraal Beheer Achmea brengt een aantal knelpunten aan het licht. Ten eerste de extra te verwachten personeelsuitval en kosten vanwege toenemende mantelzorg door werknemers. En ten tweede het feit dat werkgevers de problematiek van de vergrijzing onderschatten. De waarde van oudere werknemers wordt weliswaar erkend, maar weinig bedrijven hebben een leeftijdsbewust personeelsbeleid of zijn bereid in oudere medewerkers te investeren.

Nederland heeft dringend behoefte aan flexibeler arbeidsvoorwaarden, zo luidt een van de belangrijkste conclusies van de Arbeidsvoorwaardensurvey 2008. Daar is een aantal redenen voor. Door vergrijzing en ontgroening ontstaat binnenkort forse krapte op alle onderdelen van de arbeidsmarkt. Een verhoogde arbeidsinzet is daarom nodig. Een extra reden voor die verhoogde inzet zien de onderzoekers in het verder aantrekken van de economie, omdat een golf uittreedende babyboomers zijn pensioeneninkomsten gaat uitgeven.

Aan de andere kant neemt de druk op de werkenden toe. Er zijn er straks al minder van, een groot aantal vrouwen op de arbeidsmarkt moet werk en zorgtaken kunnen combineren en er zal meer beroep gedaan worden op mantelzorg. Meer ouderen die ook nog eens ouder worden, gaan bij ziekte een beroep doen op de steun en hulp van werkende familieleden en vrienden. Dat gaat onherroepelijk een spanningsveld op het werk opleveren, menen de onderzoekers.

Arbeidsmarkt krapte

Eerst de te verwachten problemen op de arbeidsmarkt. De kernwaarden van goed werkgeverschap zijn volgens de 1.047 ondervraagde werkgevers: informatief, inspirerend, stimulerend en flexibel. Maar, deze breed gedragen waarden worden nog maar weinig doorvertaald in concrete arbeidsvoorwaarden. En dat terwijl de Nederlandse werkgever een personeelsprobleem heeft. Het personeelstekort loopt op van 200.000 naar 600.000 in 2010 – over minder dan twee jaar dus al. 22 procent van de ondervraagde bedrijven heeft nu al last van de ontgroening en/of vergrijzing. Ruim 30 procent verwacht dit binnen vijf jaar. 40 procent zegt er helemaal geen last van te hebben.

De vragen aan werkgevers over het aantrekken van nieuw personeel leveren echter een heel ander beeld op. Maar liefst 71 procent van de ondervraagde werkgevers heeft moeite om nieuw personeel aan te trekken en 18,5 procent heeft hier zelfs grote moeite mee. Negen op de tien organisaties in Nederland kampt met dit probleem, maar een groot deel legt blijkbaar geen relatie met de ontgroening en vergrijzing.

Flexibeler voorwaarden

De oplossing ligt in meer mensen meer en langer laten werken. Maar dat gaat niet zomaar. Een dergelijke opgave vraagt om flexibeler arbeidsvoorwaarden en werkafspraken die op maat van het individu toegesneden kunnen worden, zo stellen de onderzoekers. Beperken van de uitval van het arbeidspotentieel wordt steeds belangrijker. 'Dit vraagt om een betere opbouw, een beter onderhoud en een grotere benutting van het menselijk kapitaal,' zo stelt het onderzoek. Gezondheidsmanagement wordt steeds belangrijker, in brede zin. En dit betekent niet alleen een actief preventie- en verzuimbeleid, maar ook acties op het gebied van de leefstijl.

Tussen de zestig en zeventig procent van de werkgevers vindt flexibele arbeidsvoorwaarden 'niet onbelangrijk', maar minder dan veertig procent heeft deze ingevoerd of is dit nog van

plan. De onderzoekers zien verder veel mogelijkheden in het tot nu toe onderbelichte HR-instrument van verlofmanagement. De overheid kan daar aan bijdragen door bijvoorbeeld de levensloopregeling interessanter te maken voor de werknemer dan deze nu is (bijvoorbeeld vanwege het verbod op gelijktijdige deelname aan de spaarloonregeling).

Actief ouderenbeleid

Een actief ouderenbeleid neemt in belang en ook in urgentie toe, maar het is een relatief nieuw fenomeen. De oplossingen voor oudere werknemers blijven nog steeds in de sfeer hangen van minder werken en eerder stoppen, met andere woorden: puur kwantitatieve oplossingen. 85 procent van de ondervraagde werkgevers is weliswaar neutraal of positief over het belang van oudere werknemers voor de organisatie, maar ongeveer de helft van de werkgevers vindt het aan de andere kant ongewenst dat de arbeidsdeelname van 55-plussers wordt verhoogd.

De onderzoekers waarschuwen tenslotte voor de kansen van 'ontwrichting van de samenleving' als werkgevers niet sneller en intensiever werk maken van flexibilisering van arbeidsvoorwaarden.

Noot van de redactie: het rapport Arbeidsvoorwaardensurvey 2008 is gratis te bestellen op de website bij Mercer en bij Centraal Beheer.